

JAAP VAN GINNEKEN

Regulering verrijkt

Jaap van Ginneken is media- en massapsycholoog

Wat werkt beter? Het pure Anglo-Amerikaanse *laissez faire* aandeelhouderskapitalisme, of het iets meer gereguleerde Europees continentale stakeholdersmodel? Het eerste werkte misschien beter op de korte termijn, maar het laatste veeleer op de lange termijn. Aldus een goed gedocumenteerd en prikkelend nieuw boek.

De crisis was het gevolg van het blinde geloof in het neoliberale 'vrije markt' fundamentalisme, gepredikt door de Amerikaanse economiehoogleraar Milton Friedman en zijn (universiteit van) Chicago boys. Ze had makkelijk kunnen worden voorkomen door een beetje voorzichtiger beleid, aldus diens Koreaans-Britse tegenstrever Ha-Joon Chang van de Cambridge universiteit. In de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk is de afgelopen decennia namelijk een extreme scheefgroei ontstaan, die contraproductief werkt.

Directeuren worden er bijvoorbeeld door ruime opties verleid om te streven naar kunstmatige koerswinst voor de aandeelhouders alléén; de degelijkheid van bedrijven wordt daardoor aangetast. De bedrijfstop verdient nu in de VS driehonderd maal zoveel als een gemiddelde werknemer. Dat was 45 jaar geleden nog maar dertig maal zo veel, zo rekent Chang voor. Het is verder helemaal niet waar dat die rijkdom naar beneden doorsijpelt

('trickle down'). Het uurloon van de gemiddelde werknemer is namelijk in al die tijd na inflatiecorrectie... vrijwel gelijk gebleven! Alleen doordat meer vrouwen zijn gaan werken, is het gezinsinkomen verruimd.

Meer nog dan de directeuren zijn de kapitaalbezitters in de laatste decennia snel rijker geworden. De top 1 procent

boek van Chang. Het is onder meer een wijdverbreide mythe dat het Amerikaanse systeem beter werkt dan het Europese. Alleen de alledaagse dienstverlening is er iets goedkoper.

Het inkomen in de meeste Scandinavische verzorgingsstaten is daarentegen wezenlijk hoger. Bovendien hebben mensen daar een

// De Oost-Aziatische draken en tijgers zijn dankzij hun regulerende industriepolitiek de winnaars van nu //

trekt nu een ruim twee maal zo groot deel van het nationaal inkomen in de VS naar zich toe, de top 0,1 procent zelfs ruim drie maal zo veel. Er viel namelijk sneller geld te verdienen met flitskapitaal en speculeren in derivaten dan met echt productieve investeringen. De financiële economie in de wereld is zo inmiddels vier maal zo groot geworden als de reële economie. Het huidige 'herstel' van de groei schept bovendien opvallend weinig banen.

Zo zijn er nog 23 dingen die ze je niet vertellen over het kapitalisme, aldus de titel van het

betere gezondheid en minder misdaad, zijn ze minder overwerkt en veel gelukkiger.

Het is zelfs een mythe dat een puur vrije markt in ontwikkelingslanden de snelste groei oplevert. De Oost-Aziatische draken en tijgers (zoals ook Zuid Korea) hebben allemaal een sterk regulerende industriepolitiek gevoerd – vaak tegen het advies van IMF en Wereldbank in – en zijn nu de grote winnaars. De overheid moet dus niet terughoudender, maar juist actiever worden, zo concludeert hij. Iets om over na te denken. ■